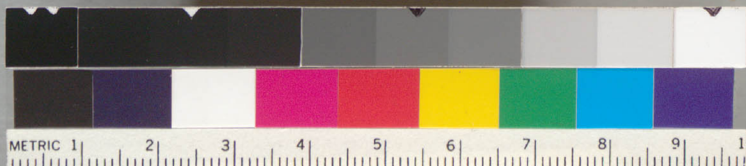
47 d
Cabinet 1. b
Bartholomew de Sand[illegible]
Cod. no. 180

sermonis. tum rationum expectatione.

SEntentia est oratio sumpta
de uita. que aut quid sit. aut quid o
portet in uita breuiter ostendit. hoc pacto.
Difficile est primum uirtutes reuereri eu
qui semper secunda fortuna usus sit. Item
liber is est existimandus. qui nulli turpi
tudini seruit. Item egens eque est is qui
non satis habet et is. cui satis nihil potest
esse. Item optima uiuendi ratio eligendae
eam iocunda consuetudo reddit. huiusmo
di sententiae simplices non sunt improba
dae propterea q habet breuis expositio. ra
tionis nullius indiget magnam delectati
onem. Sed illud quoque probandum est ge
nus sententie. quod confirmatur subiecti
one rationis hoc modo. Omnes bene uiuen
di rationes in uirtute sunt collocandae. pro
pterea q sola uirtus in sua potestate est. Omnia
preterea subiecta sunt sub fortune domi
natione. Item: qui fortunis alicuius indu
cti amicitiam eius sequuti sunt. Hi simul
ac fortuna dilapsa est. deuolant omnes. Cu
enim recessit ea res. que fuit consuetudis

f. 8/81

stratione: que sine alio membro orationis excipitur: hoc modo. Et inimico proderas. Item unum: quod appellatur membrum. Dein hoc excipiatur: oportet ab altero. Et amicum ledebas. ex duobus membris suis hec dehortatio potest constare. Sed commodissima et absolutissima est: que ex tribus constat hoc modo. Et inimico proderas et amicum ledebas. et tibi non consulebas. Item nec rei p consuluisti nec amicis profuisti. nec inimicis restitisti.

Articulus dicitur. cum singula uerba interuallis distinguentur cesa oratione hoc modo. Acrimonia. uultu. uoce perterruisti. Item inimicos inuidia. iniurias potentia. perfidia sustulisti. Inter huius generis et illius superioris uehementia hoc interest. quod illud tardius et rarius uenit. hoc crebrius et celerius peruenit. Itaque in illo genere ex remotione brachii et contentione dextre gladius ad corpus afferri. In hoc autem crebro et celeri uulnere corpus consauciari uidetur.

Continuatio est densa frequentatio

Abbas. Abbas in suo monasterio conferre pot suis subditis primam tonsuram et duos ordines minores dum non sit sacerdos. et manus impositam sit ei sm morem perficiendorum. ex. de eta. et q. cum contingat. et 69. d. quin uidem. hoc tamen post q electus in abbatem si eps eum differat benedicere. ex. de sup. ne statuimus. alienis autem conferre non pot. ex. de priuil. abbates. l. vi.

2 Abbas et quilibet conuentualis prelatus requirere debet monachos fugitiuos et ad claustrum reducere. salua ordinis disciplina. ex. de regulari. ne uagandi.

3 Utrum abbas possit licentiare subditos suos ad aliam religionem. R. s. monaldum. pot quidem licentiare ad equalem religionem de consensu capituli. alias non. ad minorem uero non pot. ar. 19. q. 3. statuimus. 12. q. 2. sine exceptione. de artiori uero religione. dic ut. j. religio. 5. §. j. ad ep(isc)opatum quoque si subditus eligatur prelatus licentiare pot. et non requisito conuentu. ex. de ele. si religiosus. in fi. l. vi.

4 Abbas unus non pot presidere in diuersis monasteriis. ex. de reli. do. c. ult. in fi. uide hoc. j. religio. j. §. 10.

5 Abbas in collatione alicuius prebende non pot aliquod nouum honus imponere. hoc expresse continebatur in quadam decretali extrauaganti alexandri 4. que licet hodie reuocata sit per plenum sexti. hoc tamen est et de iure com. ex. ut benefi. ecc. ut nr nullum. et de sup. ne. per reglares in clementinis.

6 Utrum abbas possit dare licentiam monacho aliquid retinere. R. Quod monachus teneat aliquid tamquam proprium nullo modo abbas pot concedere. ex. de statu. mo. cum ad monasterium in fi. s quod teneat aliquid certum ad usum ita tamen quod proprietas sit monasterii concedere pot ut ponit W. s. glosator raymundi.

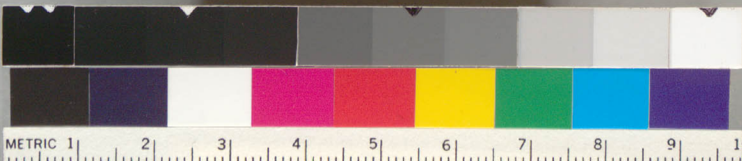
7 Si episcopus uelit monachum instituere prelatum in ecclesia secularj et abbas nolit obedire dum erit abbati. 16. q. j. cum pro utilitate. 758. d. c. j. 7. 2. s si utilitas ecclesie exigit cogi debet abbas per suum superiorem quod consentiat ut in c. pro utilitate. et uide. j. monachus. §. 4.

8 Utrum abbas possit prohibere monachis ne confiteantur epo uel eius penitentiario. R. s. W. non pot cum eps sit ordinarius omnium subditorum nisi forte esset exempti uel contrarium sit in eorum constitutionibus confirmatis a papa uel in eorum priuilegio. De electione alicuius in abbatem uel abbatis in epm satis habetur. j. electio. j. §. 26. quicumque. quis pot. 7. §. s.

Abbatissa. Abbatissa statim post confirmationem pot conferre ecclesias et beneficia et instituere clericos in ecclesiis ad suum monasterium pertinentibus. sicut faciunt alij confirmati. ex. de elo. nosti. et ex. de hijs que fi. a p. ea noscitur. Concordat H.

2 Utrum possit excommunicare. et hostiensis. R. Nec excommunicare pot nec ab excommunicatione absoluere. ex. de maio. et obe. dilecta. et ex. de sen. ex. de monialibus. Sed addit hic W. dicens. credo quod possit precipere presbiteris suis quod excommunicent uel absoluant moniales delinquentes et illi tenentur obedire. si tamen hoc habent presbiteri ex concessione generali uel speciali diocesani uel pape uel de antiqua et approbata consuetudine.

3 Utrum abbatissa possit aquam benedicere. confessiones audire. sacramentales penitentias imponere. R. breuiter. Nullum actum sacramentalem

pactu siu ptea finita cā. Et atēdi dbz
modram salaij sz qtitatē laborē cāe
aduocatiōis. sciaz. z hoēstatē aduocātis z
ɔsuetudinē regiois. 3. q. 7. §. ap ube.
z ar. 12. q. 2. vulterane. z C. ɔcesso. ex. d.
pben. d mlta V. ēta sblimes. xc. d. hj.
mirami. Cocordat tho. 2. 2. q. 71. Sz ca
ueat aduocat ne petat salariu cu gnu
dapno litigatois. 3. q. 7. accēti. Jtē q cā
icepta n dū finita nllm faciat pactu
cu litigatore qz ipi recepit fidē. q pstē
ocasio magni mali. 3. q. 7. §. ptea n lic
Naz qn uidet cāz ipiclo cogeti clietulu
iire pactu z dāe salaib ad libitu. Jtē
nuq lic aduocato paciscī d ēta pte li
tis puta decima l cētesima. C. d postul.
Sigs aduocatoru.
7 Qi si n ētu pactu fuit d salaio pot aduōt
iploāre auxiliu iudicis p ɔpetēti salaio. ff.
d ua rexor. co. l. j. §. i honorarijs.
8 Vtr at aduocat teneati gtis pstare
patrociniu i cā paupu. Re. s. tho. 2. 2. q. 71.
idē e hic dicēdū q d alijs opib misicordie
dr. null ei sufficit oib idigentib mie
opē ipēdere. z io sic a dic. j. d doctina xpia
na. Cu oib pdesse no possis hijs potissie
ɔsulendu q p locor z tpr ul qzlz reru
oportuitatib ɔstrict ē qi qdaz sorte ui
guti. dic aut p locor oportunitatib qr
no teneti ho p mudu qrere idigetes qb
sbueia. sz suffic si eis q s occurrut mie
op ipēdat. Addit at z tpr. q n teneti
ho futue ncti alteri puide sz sufficat si
psenti ncte luccurrat. Subdit at ul qzlz
rer q ho s ɔiuntis qcuiq necte maxie
debz curā ipēdē. Qib tn ɔcretib ɔside
rādu ē stat utr ats tāta ncitas patia
ti q n ipmptu appaēat quo ei possit
alr sbueniri. z i tali casu teneti ei op ie
ipēdē. Si aut appaēat quo ei alr sb
ueiri possit l p se l p alia pas mag ɔui
taz l maiore facltatē hnte n teneti
ex ncite idigēti sbueire ita q n faciē
do peccet. qzuis si sbuenerit i tali ncte
laudabilr faciat. Vn aduocat n te
neti sep cāe paupu patrociniu pstare.
sz solu ɔcrentib ɔditoib pdictis.
9 Jn qb caib z d qb aduocat teneti
ad restitutiōe. Re. s. Ray. p qdaz oiuz q
illi ɔ qs aduocabat pp ipi patrociniu
iuste āmisit seu dapnificati fueēt.
Vn si p caullatoēs sua abstulit adu
saio bona cāz ul z si ipin gnauit petē
do dilationē sflua l allegādo falsu
z ɔ ɔsciaz l faciēdo positoēs caullosā ul
istruēdo falsu teste aut istruēdo clien
tulu dnegādo uitatē z silib teneti ad
usaio ad itesse. Jtē teneti illi qb pstitit
auxiliu si pp sua ifidelitatē l negliaz i
iuste āmisit. Silr z teneti eis si ā
misit pp sua igratia z h qn iactabat
se scietē z n eāt. vt. W. dicit.
Affinitas. Affinitas s Ray. e pxi
mitas psoār ex cānali copula
pueniēs oicarēs paretela. De
hac plene diceti j. int ipedita ɔioij. c. ipedita. 14.
Alochimia. d auro z argēto alchimi
co. Vtr possit uendi ul emi. vide
j. emptio. §. 5.
Alea. De oi ludo alee. vide. j. ludo alee.
Alieātio. Alienatio rei ecce im
mobilib n ualz n i ctis casib
z obita fori suata. p qdē pp obitu
urgēs. 10. q. 2. hoc v. Jtē pp recēptio
ne captiuor. Jtē pp paupes pascēdo tpe
famis. 12. q. 2. Aurū. z C. gla. Jtē pp
eccaz hedificādaz a pp cimitiu āplian
du. Jtē ut emat aliqd mag utile. h ps
siut hij. 12. q. 2. sine exceptioē fore alie
nādi uaiati iure uaietate ecce s. epialiu
moāstior. l pārochialiu. Collignt tn
oes forme i dco ca. h i z. c. siqs eps. z
12. q. 2. placuit. Sz z W. spcificat di
cēs sic. Eps res ad mēsaz sua ptinētes
l res cathedalis ecce n pot aliēare sin
ɔsēsu capitholi z ɔuēt sui. n psbr pa
rochial res ecce sin ɔsēsu epi sui s qdi
cuit capitla sup allegata. hec d reb imo
bilib. sec demo b i qr aliēatioē hoi sollē
pnitas n requiri. ita tn q nll platus
religiosi p uēdere reddit seu ɔcede alicui
ad uitā l ētu tps. n necessitas l utili
tas loci exposcat. z d ɔsēsu ɔuēt l si cō
uentu n haēat. d ɔsēsu plati sui. vt i cle
mētis. d reb ecce. n al. Monāsterior.
2 Alienatiōes rer ecclasticar fce ascis
maticis l itrusis n ualēt. ex. d scis. C.
j. 12. q. 2. alienatioes. Et tenēti restitu
re loca z res z fruct pceptos z q pcipi po
tuissēt sic z qlib raptor. ex. d resti. spo.
gnis. z q initit talib alieātionib ex
coicat ē. vt. j. excoicatio. §. 2. iti. Si pos
ses data fuit ecce ea ɔditioē ne alienet
an aliq casu aliēari psit. vid. j. ɔdito.
§. 3. Alieāre qdā sua n psūt. j. ludo alee. §. 5.
Altare. Altare n dbz ēē ligneu ul
treu sz lapideu. d. ɔ. d. j. altaria. idē
tho i. 4. d. 13.
2 Qi si accelebrādu missa n hēati alta
re ɔsecratu salte hēati pua tabula lapi
dea ɔsecrata q dr altare uiaticu i q ɔce
diti epis z eor sriorib itinē celebrare
z celebrari face uicuiq. ex. d priul. qm. l. hj.
Jdē ɔcediti pdicatorib z mioib. tn sin iu
dicio pārochial ecce. ex. d priul. Jn hijs. d
ɔsecratioē altaris hēti j. ɔsecratio. 3.
3 Licitu e psbris istituē altaria i ecce no
ɔsecrta sz i ɔsecta n lic n d ɔsensu epi. ar.
d. 68. qzuis. z d. ɔ. d. j. nlls psbr. Eodē
mo sin ɔsēsu epi n sut altaria ɔstruēda.
ar. d. ɔ. d. j. ecce. c. placuit.
4 Qi altare fuit d altare uiuē dbz. 12. q. j. ex
Ambitio. Qd e. Re. s tho. hijs
2. 2. q. 13. Ambitio ē iordiat ap
petit honois qd ē p ēē iordinat
triplr. Vno mo p h q aliqs appetit testimo
niu d excellētia qz n hēt q ē appetē ho
norē sup sua pportioēs. Alio mo p h q ho
norē s cupit no referēdo idu. Tertio mo
p h q appetit ei i ipo honoē qescit n re
ferēs honorē ad utilitatē alior pp q am
bitio semp peccatu est.
Angaria. z pangaria. hec duo sut
qdaz suitutes i pēse p extorsio
ne sriores. re angaria suitutis
psoār p agaia no suit pre z rer. s. qz fac
qs pro suptu. ut. dic. Ray.
Appellatio. Vtr liceat p appellatio
ne iudiciu declinare. vid j. accu
sat. §. 4. Post appellatioēz sntia
excoicatiois lata n ualet. z si appellās
n seqti n pp h snia ɔualescati tn excoi
cat noiati. si. j tps statutu appellatio
nē no seqti ut debz lapso tpre dbz d nuciaz

pncialuz qcilioz ul' ipoz auctie. so i ge
neralib' cessatoib' adiuine ciuitatu ter
raz ul' alioz locoz. q̄s atn excosuetudie.
ul' al' canoica collegia ul' quet' sclaruz
aut reglaruz ecc̄arz ē ntedicat. h nō obsta
tib' qb' cuq' appellatoib' antea. 7 asseez
aplicaz ul' aluuna itiectis. 7 alis obicte
tib' qb' cuq' de sen. exco. Exfreq̄ntib'. Inde.
13 Si sinia itdicti pferat ideoz. pp h nō in
telli ppls itdict' n' e. vn uno ipoz itdco
ali' licite ad mictit ad dina. ex. e. sina. l. 6.
14 Cu uo alic' tre ppls e itdict'. singlares ei'
p̄ itelliguti itdicte. ut ido. c. Si sina. §.
fi. In gnali q̄q' itdco alic' tre. clici h' tene
ant illo obsue tu coz p' n sit itdce. fm.
R. 7. Inno. 7 io alibi exntes i illo tenet. ii
15 Ite sina itdci suspēdi possit i. itdcz. 2.
ita q licat celebrare dina. R. fz. Inno.
7. host. Q n loc' ul' ecc̄a itdicit. tal' sina
suspēdi pot. 7 tē h' i celebrare. ex. d piul.
ut pulegia. Q n uo e itdicta p̄ sue
suspensa si factu e p culpa suspensi ul' iter
dicti no possut d lma alic' celebrare. n in
tdictuz ul' suspensio suspēdi. Si uo factuz
eet p culpaz alt'. qd aln fit. ut. 7. q. 4.
N. iroz. 7. C. felix. tē dici p̄ sic d itdicto lo
cu q tal' sina suspēdi p̄ p eē sic 7 tolli.
16 Qd si i. tpr suspēsionis ul' itdci appellet
R. fz. host. Appellaz p̄ a suspesa sina sic
7 a qditoali. ex. d appel. ptea. 7. C. dilectis.
R. Vez dicim'. 7 itez sina suspēsiois. Sec'
at i sina excois cui' effect' nuq relaxaz
p̄ ad tpr n oio tollat. ar. ex. de sen. ex. Cu
desiderio. i principio.
Nterdictuz. 2. q. ipali de itdicto qd
ponit i aliq tra. Vbi sciend' e q cu di
intdicim' traz tal' regis ul' dni. fz. Ino.
7. host. itlli omis tra q iurdictoi sue sb
e tp'e late sine. 7 simlr q i ea me q sauent.
cocordat. H. Si uo post sinaz traz emit.

nō e itdicta. n lator sine exp̄ssit ul' in
tderit taz de ea q h't. q de ea q h'itur'
eet. Si uo uedit sua remanz illi tre on'
itdicti donc relapsetr. ut poit her. i tractatu
d itdco. ar. ex. d postula. pla. Ad h.
2 Qd si d' tpalis supponat traz suaz. 7 p
rogat i se alic' epi iurdictoez. An potit tra
ei' ab illo itdici. R. fz. host. Si ordinari'
qsensit i p rogatoez. tē planu e q p̄. ex. d
foro. con. Significasti. Sz 7 si nō qsensit.
ad huc puto q possit. 7 clici tale itdictu
teneat obsuare. ex. d iur. iu. Ex rescripto.
7 d off. dele. p. 2. g. h. n. laic'. p spalez que
tione nō possit sbpone alii ecc̄e ul' p'se ecc̄e
tre sue tu cu vniusitats tacite trāseunt.
3 Si ciuitas. castru. aut villa itdicta sint.
illoz sburbia. 7 qtinetia hedificia itel
ligut itdicta. ex. e. Si ciuitas. li. vi.
Sl' uo noie citatis. 7 i ttlt. qd muroz am
bitu qtinet. ut i dz.
4 Nu qd hies d tra itdicta possit alibi au
dire diuia. R. Si e itdca pp itdictum
dni tre ul' rectores tē ciues qculpabiles
no existut possut. ex ipaz licite itee di
uinis. n. 7 ipi fiut itdicti pp dnz punie
duz i eis. q tē eet 7 alib' no possit itee
diuis. sic 7 no possut si p culpaz illoz fu
it poituz itdictuz. ex. e. Si ciuitas me
li'. C. si sina. li. vi. Et ideo itelligend'
si aliqs de ipis hoib' alio trasffert domi
ciluz. 7 eodez m' i ttle de cliicis alicui'
tre itdce. q si culpabiles no exist n
fuert ipi iterdicti possut alib' celebrare
Ntdictu. 3. q. i aliq ecc̄a. u diua.
bi p scaed'. q si ecc̄a itdicat. n i capella ei'
celebrai. n i cimiteio q's potit sepelli sicut
capella ul' cimitiu sit ecc̄e qiuncta. Sl' sec'. ex. ed.
Sec'. l. 6. Qd si qs scat celebrat i ecc̄a aut q
cuq' loco itdco. R. Si sit pulegiat' i h. ul' n i
caib' a iuie qcessis celebret. i reglaritate

mcurit. a qua nō pot n p pp̄ absolui ex
e. Is qui li. 6.
Nterdictum. iiii. Quid phibet l' qcedit
tpr interdicti. q p̄ qdem nulla dina
offitia pmittit. ex. de pent. Q in te. ex
de spon. Nō e nb' Sz h i. 6. e. t. c. Alma
tepat multu h. mō. q singlis dieb' in ecc
liis q monasteriis misse celebret. q alia
dicat offa sbmissa uoce ianuis clausis
excoicatis ac itdictis exclusis. campanis
i nō pulsat'. ita tu q nulli alii debet ad
mitti et si aliud uenuit n illi sit sr h p
uilegiati. ex. de piule. licet. li. 6. It q
ta canoici q' clerici ecc̄e i quib' distribui
q cotidiane distbuit illis q intsit horis
h nō ueneint admittut eos sic admitte
ret si nō eet itdcm. It q solu i festiui
tatib' natiuitat dn. i resurrectiois. petecostes.
q assumptiois bte marie capane pulset
q ianuis apertis alta uoce dina celebret
excoicat exclusis h itdictis admissis
ita tu q illi pp q's platu e itdcm al
tari nō approxinquent nō obstatib' qboq' p
uilegiis q i uocat. q sufficie dz oib' q
celebret ut dcm e. H oia i pdicto cap.
Alma. It nō q tpr gnalis itdci p̄ cosia
crisma i die cene. ex. e. qm. li. 6.
2 Vt tpr itdci ministrari possit ecc̄e sa
cram. R. nō. ex. de sen. exco. Responso
Sz h mltas recip exceptios. Na p̄ quite ex
apit baptisma q cofirmatio n solu puul'
ut i dco c Respōso. h 7 adultor ex e qm
li. 6. It excapit pnia nō tm moret h 7
mior 7 lanor du tu nō fueint excoicati
q nō post admitti n i mote. 7 a exceptis
illis pp q culpa l' dolu lata e sina itdci
l' q pbueit qsiliu aux' l' fauoez n p' sati
sfecerit. l' d satisfatiedo qderit idoneam
cauoez. Aut si h nō possut n iurauerit q
ai poterit satisfatiet 7 ad satisfationem

faciendu p illos q tenet dabut qsiliuz
7 aux' 7 p posse laborabut. n pp aliquod
pdictor fieri dz relaxatio itdicti ex. e. Al
ma. li. 6. It excapit eucharistia q ad de
cedentes ex. de. pem. Q i te. It negat
extma unctio ut i dco c Q i te. Ad oz
dmes a' nō potit laic' loci itdci pmoueri.
Sec' a' d his q erat clerici 7 nō st itdicti.
Matrimonia uo l' Imno fieri post apd itdcos
q 7 apd ifideles qtrahut. 26. d. Deinde
Nō tu dz fieri bndcio nuptiaz fz. host.
3 Vtru tpr gnal' itdci cocedat ecc̄a sepultura
R. fm. Inno. Qn e itdcm coit aliq terra
l' aliq uniusitas denegat laicas ecc̄a sepu
ltura et si pnaz acceperint. ex. d. pem. Q
i te. q itdci st 7 si pecoes nō st. 24. q. 3.
Si hes. 17. q. 4. Miror. Sz illi q i itdcos
excoicat' 7 si ab ipa excoicatoe absoluat
remanet adhuc itdci donec soluat itē
dictm. Si tu i moietib' apparueint sig
pnie: 7 poa fueit solutu itdcm: tē talui
copoa eiut ecc̄e trasfereda. ar. ex. de. sen.
exco. Cu illor. Et si apd ecc̄e stante ad
huc itdco sepulti fueint nō erut pa ex
humandi cu ad eu statu uenerit res a
q incipe potuit p huimoi mortuis. s. q pei
tueit. h mortuaria recipe. ac p eis orad e
. u. q. 3. Q aiq'. Sz si nō peniteit. n p eis
orand' n mortuaria recipied e. 88. d. c. fi.
4 Clerici uo q i tali gnalitate nō st itdci
nō negat ecc̄a sepultura sine pulsatoe tu
capanar 7 cessante oi solepnit ut i dicto
c. Q i te. Sz qd ibi dr d silentio nō in
det hodie itelligend' d silet offici funeralis
q cu cocedit qd mai' est s. dicē horas
sbmissa uoce 7 missa silite ut i p. §. 7 d
offo funerali cocedi uidet.
5 Vtru q ecc̄a e sigltr itdca illi d pp po
ssit alibi elige sepulturaz. R. fm. Inno.
Si e itdca i pena ppli. 7 si multi ex eis

non divinum translatum fuit in maritum quod tamen ageret contra eum vel suum eum vel ob causam. De patrimonialibus non debet se maritus intromittere mulierem invita. Quamvis bonum videretur ut sic mulier se ipsam viro committit. sic et committeret res ipsas. c. de pac. con. l. hac

Parentes. Ut filii teneantur lege alere parentes. Respondeo filii locupletes tenentur nutrire parentes egenos. sic parentes locupletes tenentur filios. et nomine parentum et filiorum sunt liberorum. et intellige omnes ascendentes et descendentes in infinitum. ut liceat matri et auie. ff. de lib. agn. l. 8. Cessat tamen hec oblatio si hostis si illi possit sustentari de bonis suis vel suo artificio. et de hoc habetur in summa de filiis. § 5. et in summa de expositis. Ut autem opera pietatis impendere possit parentibus occasione religionis. Respondeo in summa de religione § 3.

Parricida. Patricida proprie dicitur qui patrem occidit quasi parenticida. sed tamen lex que punit parricidas locum habet in omnibus ascendentibus et descendentibus in infinitum. Item locum habet in uxore viro nurum genero nouerca priuigno socero patruo auunculo amita consobrino patruele patrono nouerca sponsa patre matre sponsi et sponse. et filii intelligas si ferarum socias proprias coniunctas occiderit vel ab eis occidatur. Item qui emit venenum vel hoc fieret. ff. l. 1. 3. 4. similiter omnes conscii tenentur. ff. e. l. ult. Que pena est parricide. Respondeo secundum leges est. ut primo virgis cedatur. deinde in sacco corio consutus cum cane et gallo gallinaceo vipera et simia in mare iacetur vel in amnem proximum ut omnium elementorum usu careat. et celum superstiti et terra mortuo auferatur. et si mare vel amnis non sit proximum bestiis obiciatur. c. e. l. 1. ff. e. l. penult.

Parrochianus alienus in festis de missa eiciendus est. ut in summa de missa. § penult.

Paterfamilias debet regere et educare familiam ut in summa de familia. § 1. et in summa de expositis et supra parentes.

Patientia. Quid sit. Respondeo secundum Thomam 2a 2e q. 136. sic dicit Augustinus in libro de patientia. patientia est qua mala equo animo toleramus ne animo iniquo bona deseramus per que ad meliora perueniamus. Unde Iacobi 1. patientia opus perfectum habet. et Gregorius in moralibus. patientia est radix et custos omnium virtutum.

2 Utrum iniurie semper sint patienter sustinende. Respondeo secundum Thomam 2a 2e q. 108. a. 1. Mali tollerandi sunt a bonis. in hoc quod ab eis iniurias proprias sustinent. sicut quod debent. Unde super illud Cant. 2. Sicut lilium inter spinas. dicit glossa. Non fuit bonus qui malos tollerare non potuit. non autem tollerant eos ut sustineant iniurias dei vel proximorum. Unde Chrysostomus super Matthaeum. In iniuriis propriis esse quempiam patientem laudabile est. Iniurias autem dei dissimulare nimis est impium. Hoc tamen intelligendum est quando iniuria illata solum ad solam personam pertinet. tunc enim patienter sustinendum est. quando autem redundat in iniuriam dei et ecclesie. tunc debet quis propriam iniuriam ulcisci. ut patet de helya qui fecit ignem descendere super eos qui venerant ad ipsum capiendum. 4 Regum 1. Similiter helyseus maledixit pueris ipsum irridentibus. 4 Regum 2. et Silvester papa excommunicauit eos qui ipsum in exilium miserunt. ut 23. q. 4. Iulianus. Hec dicit enim precepta patientie intelligenda sunt pro preparatione animi. ut Augustinus dicit libro de sermone domini in monte.

3 Utrum percutienti unam maxillam semper altera sit prebenda. Respondeo secundum Thomam. et Augustinus in epistola de pueri centurionis dicit quod precepta patientie magis sunt ad preparationem cordis quam ad opus quod in aperto fit. ut in secreto teneat animi patientiam. In manifesto id autem fiat quod eis videtur prodesse quibus bene velle debemus. Unde et dominus se percutientem reprehendit. Io. 18. et Paulus percussus in faciem dixit. percutiet te deus paries dealbate. Act. 23. Si autem hoc non prodest tunc percutienti unam maxillam quo ad animi promptitudinem exhibenda est altera. nec resistendum est malo quod per patientiam persecutores lucrari deo possumus. ad maiorem patientie pertinet potest in summa de ira § 5. contumelia. § 4. et in summa de iudicatis.

Patriarcha. patriarcha et primas idem sunt in sua nomina. secundum communiter idem sunt. ire. qq. de provincie. proprie tamen dicuntur patriarche . iiii. principales. scilicet constantinopolitanus. allexandrinus. antiocenus. et ierosolimitanus. et secundum ordinem hic positum in

corr maioritas. ut extra de privi. antiquus. Alii non proprie dicuntur primates. ut aquilegiensis. gradensis. cantuariensis et huiusmodi.

2 Que sint privilegia quatuor principalium patriarcharum. Respondeo. iiii. sunt. Primum est quod postquam receperunt pallium a sede apostolica conferunt pallium metropolitanis qui sunt sub eis. Secundum est quod recipiunt fidelitatis et obedientie iuramentum pro se et pro romana ecclesia. Tertium est quod faciunt ante se crucem deferri ubique nisi ubi papa fuerit. aut eius legatus utens insigniis papalibus. et nisi in urbe roma. Quartum est quod appellatur ad ipsos ab missis mediis. hec omnia habentur extra de privi. antiquus. in textu et glossis precipue.

3 Sed que iurisdictio patriarche sive primatis in subditos suffraganeorum suorum. Respondeo secundum Raymundum habet iurisdictionem in . 8. casibus. Primus est cum appellatur ad eum. d. 99. provincie. Secundus cum vacat ecclesia metropolitana et postulatur primas quod disponat de rebus ad metropolitanum pertinentibus. scilicet custodiendis. extra de off. or. pastoralis. l. vi. Tertius ex consuetudine vel privilegio. hos duos casus habes. 9. q. 3. conquestus. Quartus cum super arduo negotio dubitatur. quod potest in provinciali concilio terminari. tunc enim metropolitanus debet primatem consulere. d. 18. de conciliis. Quintus cum metropolitanus est negligens vel remissus potest supplere defectum eius. 9. q. 3. cum simus. Sextus si aliquis conquereretur de archiepiscopo primas esset iudex. xi. q. 1. si dicitur. Septimus si subditus metropolitani conquaeratur primati quod iniuste ipsum excommunicauit. et primas remittat eum ad metropolitanum ut absoluat. et ille non possit absolutionem optinere. poterit absoluere patriarcha. ita quod precipiat ei quod metropolitano satisfaciat. alias ipse reducat eum in eandem sententiam. extra de off. or. ad reprimendam. Octauus est quod si archiepiscopus vel episcopus fecit mandatum illicitum vel iniustum et subditus appellauit ad papam. potest patriarcha declarare quod subditus legitime appellauit. ar. extra de appel. sollicitudinem.

Patronus sive ius patronatus. Ius patronatus sive hostiensis est potestas representandi instituendi ad beneficium ecclesiasticum. et prouenit ut hostiensis dicit ex ecclesie fundatione dotatione soli collatione 16. q. 7. filiis. et c. quicumque. Unde versus. Patronum faciunt dos edificatio fundus. Et ius patronatus secundum diuersas regiones diuersimode nominatur. quandoque dicitur aduocatio. extra e. quod clericus. quandoque vero dominatus vel custodia sive guardia. e. preterea. quandoque dicitur ius frequentationis vel processionis. 16. q. 7. pie mentis. et c. frigentius. Hec enim omnia pro eodem supponuntur. extra de sta. mo. in singulis. § 5.

2 Quod ius competit patrono ecclesie. Respondeo. Quadruplex ius ei competit. Unde versus. Patrono debetur honor onus emolumentum. Presentet preficit defendat alatur egenus. Primum est quod ipse habet presentare instituendum ad prebendas sive ecclesias non collegiatas. extra e. fere per totum. In collegiatis vero non electioni facienda de ipsis sed postulatio assensus patroni extra e. nobis. Secundum est quod qui principalis primus in processione incedit. 16. q. 7. pie mentis. et c. frigentius. Tertium est quod defensor precipuus ecclesie est et ideo tenetur eam defendere ab omnibus oppressoribus. 16. q. 7. filiis. Quartum est quod si vergat ad inopiam alendus de bonis ecclesie. ut in de c. filiis. et c. quicumque. Item in ipsa fundatione potest patronus laicus de consensu episcopi certum censum tenere. extra e. preterea. ii. Sed ultra nichil debet exigere nisi in aliquo casu. extra de sta. mo. in singulis. § fi. Sed quando patronus est locus religiosus ut si aliqui monachi in proprio solo et propriis expensis ecclesiam edificauerunt. habent in ea omnia temporalia sicut episcopus spiritualia. 16. q. 2. sane. et c. statuendum. extra de privi. cum et plantare. § in ecclesiis. et de capell. mo. c. 1. et habent nichilominus ius presentandi. extra de sup. ne. p. sic.

3 Sed infra quantum tempus debet patronus presentare. Respondeo. Si est patronus laicus tenetur in quatuor mensibus. Si est ecclesia vel monasterium tenetur in . 6. mensibus. et si ius patronatus habuit ex collatione laici. extra c. si laicus. l. vi. alias episcopus ordinabit de ecclesia. ar. extra e. c. 3. et c. cum propter.

4 Quid si patronus presentet primo unum et postea alium. Respondeo. Si patronus est laicus iudicio episcopi relinquitur quem velit acceptare. Si est collegium vel ecclesiastica persona variare non potest. sed primus inferendus est. extra e. cum aduo

5 Quid si unus construat ecclesiam et plures eius cat. ei succedant. numquid omnes erunt patroni. Respondeo. Ius patronatus apud quemlibet heredum est in solidum. et si ex inequalibus partibus sit heres et competit cuilibet patrono

R. ut no. c. 18. qm. vo q no oz nisi i duob casib.
Vn si fcus sit testiz iti libeos. c. e. hac. gsul
tissia. §. ex ipsio. 7 aut ubi notata h iti libeos
7c. Ali si testator ipe leoez e posuit. piu si i
pori testo dix. si fecto ao testiz no valeat ul
no valeat n claxeo pr mr. 7 c. tuc eiz faciedo
oz q faciat metionez d pmo. ut ff. d leg. 3. l.
sigs i pn. Oz sigs uelit cassae testiz pmuz 7
no facie sz no oz n iaz pt gditu pmuz sit lapsu
decenniz 7 coraz trib testib dixit uelle vale
pmuz. c. e. l. sancim.
8 Quali gfiret testiz R. p mortez testatoris. ut dr
hebr. 9. Sz an mortez quocz mutari pot. 7 si pacto
gueni ne mittet c. d pacti. l. pactuz. qz dotali.
Testamentuz. 2. q ad istitutoez hedis
7 sbstitutioez i testo. tenet q hedez
alique ul aliqo coleoi 7 hioi sin in
stitutoe hedis no eet testiz ut c. e. uelem §. q
si no fuit. Et sigo testator heat descendentes
ul ascendentes illos tet hedes istituie salte i eo
ru leoittia c. d i of. tet. a novissia. d q hes e.
leoitia. Oz si n descendetes n ascendetes ha
beat. tc s leoes pot istituie alios qscqz. tn ut
ait th. i quadam qoe d q. si ppiq i dioeret il
la hereditate i dig. maifeste te tet eis heredita
tez dimitte. n eent mali 7 hioi boni i dioni.
Et dico tet ex debito honois paretal qz cu pci
pitur honorare prez 7 mrez. pcepit 7 honorare pare
telaz i hys q ad paretelaz ptinet. Si aut no
i dioeret maifeste pot libe i allios refundere.
dicente salvatore. da paupib 7 sequere me.
2 Ergo testator pot sbstituie aliuz hedez q debeat
succede p hedi. R. Si testator ht filios i pubes
pot ei sbstituie qscqz uelit q succedant eis si no
uenerit ad pubertatez ut c. d i pu. Et alys sb. l.
si testo. Si uo puenerint ad pubertatez pot ei sb
stituie si moriant sin libeis. et illi pot sbstituto
deducta leoitia filioz 7 deducta qrta toti q
dr trebelianica q deduc q istitut hes cu ali
sbstituunt. ut ex. d testa. Ranuci. Si d hac ma
Testa sufficiat 7 q dca sit d. hereditas.
Testamentuz. 3. q ad exequtioez. Vt
testator possit hedib suis p testiz peaz i ponie
si no paruerint uoluntati sue. R. Sine uti si
d leg. § pene. du tn q testator peap no sit tpe ul
honestuz. ff. gdiasor quidaz.
2 Vt q cogat hrs sin uolutate defucti adiplere.
R. hedes infra anuz cogedi st pepuz iple 7
si neolexerint tc ipemet eps exequat. ex. e. nos
qdez 7 c. si hedes. n obstat si forte testator in
terdixit ne eps se itromitteret. ex. e. tua.
3 Vt defuct sentiat detimentuz qz tardatur
elie quas leoavit. R. s. th. i q. dicens q q
ad meritu elie nlliz dtrimetuz patit ex poicta
tarditate. maxie si q i ipo fuit eaz adhibuit 7
hioi elie cito darent qz meritu pnl ex uoluntate
7 itentione dependet. q ad effcz elie patit
detimentu no qo ut p hioi tarditate pivat.
sz qz remediu ei no cito hibet du suffragia diffe
runt. qb plimuz iuvaret. sili no patit detime
tuz si differatur restitutio q ipe mandavit si
7 h tard 7 i morte. tn fecit q potuit.
4 Vt executor debeat tardare distributionez elias
ad h q res defuncti meli uendant. R. s. th. i q.
vd q i mora modica tpis no uir ee magnuz pcu
luz. Vn si exequtor p modicu tps elias dare
differat ut reb defuncti meli uenditis apliores
elias dare possit. laudabili h facie. Si uo ecie
p mltuz tps differat elias distribuie ut i modico
aplioes elias faciat. no uir ee absqz clpa. qz for
te defunct itiz apugatorio libat i q dit ipe uet
remediis suffragioz maxie necessariu ei fuit.
h aut relinqt prudentis exequtoris exami ut s.
gsideratis dilatoe tpis 7 gditioe p q cuti ul tar
dius liberanda e. 7 7 qtitatez augmeti eliaz fa
ciat q uidet expedie defuto. Deleotis alia qda
5 Qd si de plurib exequtorib hes e. leoare.
testi vn morit ul e i remotis ul no uult exeq.
R. Ali pot exequtoez iplere n testator a expsse
rit ex. e. relioiosi. l. vi. Vt relioiosi possit ee exequ
tor testi hes e. relioios p. § an penult.
Testis p. qs possit ee testis siu q gdi
tiones requirant i teste. 7 pn qd requi
rit q hys uersib gtinentur.

Conditio sex etas distretio fama.
Et fortuna fides i testib ista requires.
Primo e reqrit gditio. s. ut no sit suus. qz
no recipit ad testioniuz. c. e. li. qm liberi. Naz
suus sepe meti dnantis testi supprimit vita
tis. ex. d ibor. si forus. § testes. 4. q. 3. Itez
i criminali. 3. q. 5. accusatores. fallit tn ei d fco
suy grti no tn p dno ul g dm i s. st i criali.
Secdo reqrit sex. qz femi | ut st fui.
na no admittitur ad testi i ca criminali. 33.
q. 5. mlierez. n cu de crimine civili agitur.
te eiz admitti 7 q clicos ex. e. qm. 7 c. ta lic
tis. Ite civilib aut admitti. 15. q. 3. §. ex eo.
no admittit 7 i instis ut i st. d testa. §. testis.
Et no cp mlieres cu fereda testioy no debet
iure ad iudicium trahi. sz cu necu fuit te
sti eaz iudex i expesis pduceti mictat ta
bellionez aut aliaz psonaz ydoneaz ul sib iure p
hibente i cau no possit p li ipe uadat. ul si no
deceat ire aliu mitat. h explicite ex. d iudi
ci. mulieres. l. vi.
6 Tertio reqrit etas.
Naz i civilib no admittit minor. 14. anis. 4.
q. 3. c. 1. In criminalib uo no minor. 20. ut ibid
dr. §. in criminali. ut itez i testi.
7 Quarto reqrit discretio. qz no admitti ad
testi furiosi siu mentecapti. sic n ad iudica
dum. 3. q. 7. §. tria. qz no e gpos metis. ff. d
testa. Ra. po. l. q. testo. §. n furiosi.
8 Quinto reqrit fama. nam infames a testi
repellunt. ex. d tes. cu pteza n pdest pnia.
qz lz aias p pniaz saluare possim. infami
az tn no possim abolere. 2. q. 3. §. hic colli
git na 7 act leoipti st i famib i iudicii.
ex. e. l. ex qdaz 7 i glia ibidez 7 h itellioe
n pus fuerit i integruz restituy 4. q. 3. p
uaricatoez i fi. Ite dico dz ee testis sin or
i faia q 7 si oriata fuit ei ogpio ad testi
ad micti no dz. ex. d excep. denique. 2. q. 7.
testes 7 pcipue i criminali ca ex. e. testi.
Ite dz ee sine crimine. Naz criminosi repel
lit ab oi testio q diu i crimine pseverat.
Si uo sit emendat no repellitur i ca
civili sz i criminali tal repellit. sz d crimine fue
rat prius guict ul gfessi ul nuc p exceptioez
guincat. ul oriata est ei ogpio p ei q alii
sic fuit repulsi. alio uo q emendat e recipit 7
i criali. hec oia i pcco c. testio cu hys q ibi no.
9 Sexto reqrit fortuna. s. an locuplex ul ege
n ut lucri ca qd faciat. hoc iudici gsideran
du e. 4. q. 3. testes §. itez testiuz.
10 Septimo reqrit fides. qz infideles gfideles
no admittit 2. q. 7. si hetici. 23. q. 4. ipa pie
tas. hec e st pncipalia i testib gsideranda
Sut 7 alia qdaz gsideranda q hic statz
secut. lz p. Vt si inimic ei q q dat testi
ul amic ei p q testificat 4. q. 3. testes. Vi
ideo qz i p itez obscuri 7 ignoti no admittunt.
ul solus admittunt cu tormetis. aut i uilib.
ut i aut e. §. sancim. Ite n gsequutores negotio
ruz ut pcuratoes q i ipa ca fuerit actores
ul responsales. ex. e. i sup imo 7 gsiunt pro
curator ul advocat i pori iudicio no recipiti
i testez i ca appellatoris ex. e. roman. l. vi.
11 Vtz qs possit admitti ad testio i sua ca. R. No
n pn n sa. c. e. l. oib. Vn venditor i ca rei vendite
no admitti p eptore. qz ca sua venditoris ee uir.
n debitor i ca pignoris p creditore ff. d appll. l. ab
exequtore §. alio gcepmato fallit h i leoatariis 7 fidei
gmissis q fecerit testio i ca testi cu agit de hereditate no
deleoatie 7 fidei gmiss fiie. vn tn possit scribi 7 ee te
stes i eo testio i q ad eos leoatu e. C. d testa. dictatib.
Ite fallit i collegiis 7 corib i qb sioulares p ea p eu
universitatis st e possit testio. 14. q. 2. st pridentia
ex. e. i sup 7 c. cu nuta 7 h oio qz cae universitatis no
st sioulor 7 si comoduz gtioat sioslos. ut 12. q. 2. q
manumittit 7 i illioz n fuerit actores ul responsales
i ipa ca ut i precedenti. §. dcuz e.
12 Vtz i ca coi duoz alter admitti debeat ad testio. R.
Non qz ca tois duoz utriusqz e. ar. ff. d ritu nup. l. illo.
7 id i sotio criminis 7 pticipe. 4. q. 3. §. iter i criali.
Vt libei ex. e. veniens. no obstat ex. e. qm. Naz illo
e spale i ca denuntiatois. Ubi admittitur socy criminis
ad psup ex. d adul. sio ficasti. cedit 7 socius criminis
i exceptis ut crimie lese maiestatis 7 hioi 79. d. sigs

[illegible] . Supra.
[illegible] . Titulo
th . Thomas .
T . Tancredus .
Al . Alderius .
G . Guielmus . s. glosator [illegible] .
D durans . Guielelm' durantis .
Vin . Vincentius .
§ . Paragrafus ul' paragrafus .

Sunt 7 alie breuiature de rubricis tam decretalium q᷑ 7 legum q scribunt diminuta sic dicat' de osti . i . de ostitutionib; ul' de appel . i . de apellationib; 7 silia q p osuetudinez habentur .

Itez nō q quiuis forte qz nesciat legere dictas breuiationes nō ē mag' uis . Nā sufficit pōt q inueniet ueritatez questionis . 7 de allegatione nō curet qz solūz sp pro oationes poiti

Consumatum fuit hoc opus ciuitate pisana . Anno dn̄i . M cccxxxviii . De mense decēb . Tempore scissimi pris dn̄i benedicti pape duodecimi .

Explicit summa .

Liber decretorum distinguitur in tres partes . quarum p̄a uocat' distintiones . s̄a cāe . tertia osecratione . Prima pars uocat' distintiones eo q distinta ē p particulares contius 7 una . 7 unaq pticula uocat' distintio . Secūda ps hu' libri de cauē eo q distinta ē p causas trigintasex . In singulis aposuit magister gratian' plēs qōes . In quar' illaz allegans putraq; parte . Tangez diffinituras sntias sb iungens . ut p hec rationes ad certame iudiciarium i structat . Tricesima aut tertia ca pp sui prolixitatez . qz ibi de peitentia tractatur . distinguit p distintiones ut si dicat' de pnia distintione pma ul' s̄a .

Tertia pars hui' libri uocat' de osecratione . eo q ita icipit 7 ē diuisa i quinq distintiones . i p̄a agit' de osecratione ecclārum . 7 de missarum celebratione . One mo . In s̄a de sacramento euk . c . iterati . In tertia de festiuitatib; p circulum anni celebrandis . c . sabbatis . In quarta de bap . c . cum paruulis . In quinta de ofirmatione 7 ieiunio . 7 sic terminat' liber i duob; capitolis de spu sco .

Explicit quedam distinctio generalis libri decretorum . Amen .

mus . et crebro nosmet anobis petimus unius
cuiusq; propositionis explanationem . ea est
huiusmodi . Maiores nostri . siquam unius
peccati mulierem damnabatur simplici iu
dicio multorum maleficiorum conuicta
putabat . quopacto . quoniam quam impu
dicam iudicarant . ea ueneficij quoq; dam
nata existimabatur . Quid ita . quia neces-
se est eam . que suum corpus addixerit tu
pissime cupiditati timere multos . quos?
istos . Virum parentes ceteros . quos uidet
sui dedecoris infamiam pertinere . Quid
postea . quos tantopere timeat . eos necesse
est . ut quoquo modo possit . ueneficio pe
tat . Cur . quia nulla potest honesta ratio
retinere eam . quam magnitudo peccatu
facit timidam intemperantia audace na
tura mulieris inconsideratam . Quid uene
ficij damnatam . quid putabant impudi
cam quoq; necessario . Quam ueneficij da-
nabatur . putabatur quoq; necessario . Q r
quia nulla facilius ad id maleficium ca.
q; turpis amor & intemperans libido ea
commouere potuit . cum cuius mulieris a